עבודת ישראל — ליום ז של פסח

בפרשת בשלח. ויהי בשלח פרעה את העם ולא נחם אלהים דרך ארץ פלשתים וגו' כי ידוע שהקב"ה הופיע עלינו בחסדיו דרך פסוח ודלוג שלא בהדרגה ביצ"מ כי לו התמהמנו ח"ו אבדנו בטומאת מצרים המלאה גילולים ובזה יבואר דברי המדרש הנפלאים שכתב שמלו ולא פרעו במצרים כדי שלא להתמהמה עוד ע"ש: והדבר נפלא להבין כיון ששים רבוא מלו כ"א ונתרפאו בשעה אחת למעלה מן הזמן והטבע א"כ הי' להם לפרוע ג"כ בעזר הרופא כל בשר והוא ישלח עזרם ורפואתם מקודש. אלא הענין הוא כך שהפריעה הוא סוד גילוי אלהות בסוד פר"ע י"ה וא"א להם לגלות האלהות לגמרי במצרים כי לא יכלו להתמהמה עוד רק בחפזון מלו ובדם פסח ובדם מילה נגאלו ולא במעשיהם כי היו אז ערום. וערי' וכמו שהיו מקטרגים אז השרים הללו עע"ז וכמו שכתבתי הדרוש באריכות בהגהות לס' גבורות ה' ע"ש. ונמצא עכ"פ שהיו אז ישראל בעצם בקטנות המוחין רק שהופיע עליהם השי"ת בחסדיו מוחין דגדלות ולמד זכות עליהם ויזכור חסדי אבותם וגאלם וכמ"ש שם באורך. ולפי"ז ירא הקב"ה כביכול להנחות' דרך ארץ פלשתי' פן ינחם העם וגו' מחמת שלא היו בעצם מקושרים בה' כראוי. והנה איתא ברש"י בד"ה ויעשו כן כשאמר להם משה לחזור לפני בעל צפון אמרו אין לנו אלא דברי בן עמרם והאמינו בלב שלם בכל דבריו ע"ש. ולפי"ז קשה מה היתה הצעקה אח"כ כשראו את מצרים ויאמרו המבלי אין קברים וגו' ומדוע נפלו מאמונתם לשמוע בקול ה'. אלא הענין הוא כך דהנה ביום השלישי כשאמר להם לשוב לפני פי החירות והוא היה יום ב' לספירת העומר שבו נכנס גדלות ב' ע"ש בכוונות ואז היו בבחי' גדולה ודעה רחבה להאמין באמונה שלימה בדברי השי"ת ובמשה עבדו משא"כ ביום ראותם את המצריים הוא יום הששי לצאתם והוא יום ה' לספירה שבו נכנס קטנות ראשון יעו"ש ונתקטנו המוחין עד שנשארה האמונה להם בקטנות וירדו ממדרגת הבטחון עד שבא יום ז' של פסח ונכנס גדלות ב' אז שמעו אל משה והיתה יהודה לקדשו והים ראה וינוס. ואיתא במדרש מה ראה. ראה ארונו של יוסף. ואמר אדמו"ר מוהד"ב זצ"ל כי מדרך האשה בראותה איש צדיק היא בורחת ומסתרת עצמה מפניו וכן הענין קריעת י"ס והבן כי הוא סוד עמוק. ונחזור לענינינו כיון שביום הששי נתקטנו המוחין והיה ירידת המדרגות מזה עצמו הרגישו המצריים בטומאתם ובכישופם ולא הבינו הדבר לאמיתו רק שהעלו בדעתם כי בני ישראל נבוכים הם בארץ וירדו ממדרגתם לגמרי עד שרדפו אחריהם. והנה כל זה היה מחסדי הבורא ית' שמו. וקטנות המוחין היה ירידה צורך עליה כי לולא קטנות המוחין של ישראל לא חזקו המצריים את רוחם לרדוף אחריהם בים ולא טובעו בים ולא נתכבד כבוד שמים כי איך נואלו שרי צוען אחרי כל המכות שהוכו ואחרי כל הנסים שראו שיצאו ביד רמה ועתה ראו קריעת י"ס ויתחזקו עוד לשוט במצולה. אלא הענין כנ"ל מחמת שהרגיש וע"י איצטגנינותם את קטנות המוחין אמרו בלבם שמושיען של ישראל היה רק עפ"י שמות אלהים והוא אלהא דאלהיא ונתן הממשלה לכח אחד בשמים המנהיג את ישראל ולפעמים יורד הכח וקצרה ידו מהושיע. וכאשר הארכנו בטעותם כמה פעמים. אבל כאשר טבעו בים וראו כל הגבורות שהם חסדים לישראל הבינו כי שם הוי"ה הוא האלהים ואין עוד ואמרו מצרים אנוסה מפני ישראל כי ה' נלחם להם במצרים ה' דייקא דהיינו כי כל המלחמות היו ע"י שם הוי"ה. וז"ש ויסע עמוד הענן מפניהם ויעמוד מאחריהם כי עמוד

הענן רומז על החסדים כמ"ש המקובלים שרומז על מלאך מיכאל ויעמוד מאחריהם שהלך לו דרך אחוריים כדי שיבינו המצריים ויאמרו כי ידין ה' את עמו ועי"ז ירדפו אחריהם וזה צירוף ויעמ"ד כי עמד גימ' ע"ב מ"ב כי הי' כעין דין שהוא מ"ב דע"ב וגנוז בתוכו ע"ב שהוא החסד באהבה מוסתרת לישראל וז"ש ויהי הענן והחושך וז"ש וינער ה' את מצרים בתוך הים. לשון נער ובחור כמ"ש אדומ"ור הגאון מוהד"ב זלה"ה כי כבחור נדמה על הים ופי' הענין כי כל טעות מצרים בררנו שהי' שלא רצו להאמין כי הקב"ה מתנהג מדה במדה לפי עבודת בנ"י. וזה הי' הריגת הבכורים ואמר ה' בני בכורי ישראל להורות כי כל ראשית המחשבה ובריאת העולם לא הי' אלא בשביל בני בכורי כו'. וכמ"ש באורך בהגהות לס' גבורות ה'. וגמר הענין נתגלה בקריעת י"ס וזה אשר נדמה להם כבחור עושה מלחמה והבן. ונחזור לענינינו כיון שביום ה' לספירה ירדו ישראל קצת ממדרגתם ולא הבינו ג"כ את סוד הענין רק תפשו אומנות אבותיהם ויצעקו אל ה' ויאמר משה אליהם התיצבו וראו וגו' כי אשר ראיתם את מצרים היום לא תוסיפו לראותם וגו'. פי' כל הענין הזה שאתם רואים את המצריים רודפים אחריכם. הוא הענין למען יכבד ה' בפרעה ובכל חילו וידעו מצרים כי ה' הוא האלהים ועי"ז יתנשאו הני"ק אשר בהם ולכן תהי' לכם לפעולה שלא תוסיפו לראותם עוד עד עולם כי לא תצטרכו לשוב למצרים וללקט הניצוצות כי ביום הזה יתעלו וישובו למקורם וזה שרמז בדבריו ה' ילחם לכם ר"ת יל"י שהוא השם המעלה ני"ק והבן:

נ"ל מה שאמרו חז"ל בשעת קריעת י"ס נתבקעו כל מימות שבעולם וצ"ל דבריהם לאיזה תכלית נתבקעו כל המימות כיון שעיקר הנס הי' להראות למצריים כח ה' ודי להם בקריעת י"ס וי"ל הגם שהדבר כפשוטו כי נבקעו כל מעינות תהום מ"מ יש איזה רמז שבכח קריעת י"ס נעשה הכנה לבקע כל המימות העתידין לקרוע כגון הירדן בימי יהושע. ונהר גינאי בימי ר"פ בן יאיר. והכח הראשון נפתח ע"י מרע"ה:

במדרש שיר השירים איתא חזית איש מהיר במלאכתו. זה משה רבינו. לפני מלכים יתיצב זה מלך מה"מ הקב"ה. בל יתיצב לפני חשוכים זה פרעה. ד"א לפני מלכים יתיצב אלו הצדיקים שמתיצבים בתורת ה' כמ"ש בי מלכים ימלוכו. בל יתיצב לפני חשוכים אלו הרשעים עכ"ל. הנה המדר' רמז במלת חזית זה משה כי חז"ת בגימ' תכ"ה שהוא השם שאחרי אותיות שד"י בא"ב ובו שמש משה שבו הרג את המצרי כמ"ש לעיל בפ' שמות בפסוק למה תכ"ה רעך כי בכח השם הזה יוכל לענוש הרשעים בסוד כל מקום שנתנו חכמים עיניהם. עיין בשער היחודים. וזה לפני מלכים יתיצב זה הקב"ה. בל יתיצב לפני חשוכים זה פרעה. כי מרע"ה אפילו בשעת עמדו לפני פרעה עמד במחשבתו לפני ממ"ה הקב"ה ולא פנה אל פרעה רק מדביקתו בהקב"ה וקדושתו השקה כוס התרעלה לעוברי רצונו. וכמ"ש במדרש בפסוק ראה נתתיך אלהים לפרעה ע"ש. וכן כל הצדיקים אורח צדיקים כאור נוגה בהתקשרות והתדבקות בבורא כל וממילא שופך הקב"ה כוס חמתו על הצרים אותם וזה בל יתיצב לפני חשוכים שאינם מביטין אל מעשה הרשעים רק דום לה' והתחולל לו כדאיתא בגמרא. ומ"ש במדר' שמתיצבין בתורתו היינו שמלמדנו המדר' כשהצדיקים עומדים בשבחו של מקום ובתפלתם ומכח הבהירות בא להם איזה דבר חידוש בתורה ומבינים איזה סוד ואז הם מתיצבים לשון נצב על מקומו ע"י התורה מ"מ נקרא לפני מלכים יתיצב זה מלך מה"מ הקב"ה והבן: